

د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا ملي پروگرام

د کليو بيارغونې او پراختيا وزارت د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام لپه پاره د نړيوال بانک استازيو د کليو بيارغونې او پراختيا وزارت له وزير سره د دې پروگرام د فعاليتونو په اړه ليدنه ترسره کړه.

په دې ليدنه کې چې د کليو بيارغونې او وزارت مالي او اداري معين معراج الدين شمس او د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام اجرائوي هم شتون درلود، د پروگرام په تېرو شپږو مياشتو کې لاسته راوړنو، ننګونو او په راتلونکې پلانونو بحث ترسره شو.

په دې گڼه کې:

- د کليو بيارغونې او پراختيا وزارت د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام له همکارو موسسو سره د دې پروگرام د کنفرانسونو په تالار کې غونډه وشوه
- په دايکنډي ولايت کې له ۳۳۷ څخه د زياتو نويو سپما گروپونو جوړول
- له ټينګ هوډ سره د بريالو لور...!
- د مالياتو د ورکړې اوونۍ نمانځغونډې په وياړ جوړ شوي نندارتون کې د کليو بيارغونې او پراختيا وزارت د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام د گټه اخيستونکو گډون
- نړيوال بانک د کليو بيارغونې او پراختيا وزارت له وزير سره د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام په اړه ليدنه ترسره کړه
- د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا ملي پروگرام د ۲۰۱۹ز کال د فعاليتونو لنډ راپور

د کليو د بيارغونې او پراختيا وزارت د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا ملي پروگرام:

د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام د کليو بيارغونې او پراختيا وزارت يو له کليدي پروگرامونو څخه دی، چې موخه يې د هېواد د 34 ولايتونو په 76 ولسواليو کې د بې وزله کليوالي مېرمنو د اقتصادي او ټولنيز ژوند کچه لوړول دي. ياد پروگرام کابو د هېواد په هر ولايت کې دوه ولسوالۍ تر پوښښ لاندې راوستي دي. د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام په پنځه کلنه موده کې 40000 د سپما گروپونه، د پور او سپما 5000 کليوالي اتحاديه، 5000 توليدي گروپونه او 500 توليدي اتحاديه جوړوي، چې شاوخوا 6250 کليوالي پرمختيايې شوراگانو يا CDCs په مرسته به دا هدف ترلاسه کړي.

د مياشتې غوره کارمند

ښاغلی محمد يعقوب سلېمان د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام WEERDP د جنوب لوېديځ زون (کندهار زون) مسوول دی.

ښاغلي سلېمان په معالجوي طب کې د لېسانس تر کچې او د هندوستان هېواد څخه په کليوالي پراختيا برخه کې تر ماسټر زده کړې کړې دي. نوموړي له بېلابېلو ادارو سره د کار کابو ۲۸ کالنه تجربه لري. چې له تېرو ۱۲ کالونو راهيسې د کليو بيارغونې او پراختيا وزارت سره او له تېرو يو کال راهيسې د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام سره د زون مسوول په توگه دنده اجرا کوي.

د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام سره د کار له پيل راهيسې يې تر اوسه خپله دنده په احسن ډول ترسره کړې ده او په دې اداره کې د يو غوره کارمند په توگه پېژندل شوی دی.

د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام د رهبرۍ هېيت ورته له څښتن تعالی څخه روښانه راتلونکي او برياوې غواړي.

د کلیو بیارغونې او پراختیا وزارت د کلیوالي اقتصاد د پیاوړتیا پروگرام له همکارو موسسو سره د دې پروگرام د کنفرانسونو په تالار کې غونډه وشوه

کلیو بیارغونې او پراختیا وزارت د کلیوالي اقتصاد د پیاوړتیا پروگرام په سیمه ییزه کچه د پلي کېدا په موخه له همکارو موسسو سره د دې پروگرام د کنفرانسونو په تالار کې غونډه ترسره شوه، په دې غونډه کې د کلیوالي اقتصاد د پیاوړتیا پروگرام چارواکو او د څانگو مسوولینو د همکارو موسسو له استازو سره د پروگرام د ماضي او حال په اړه تفصیلي خبرې اترې وکړې.

د یادونې وړه ده چې د هېواد په ۲۳ ولایتونو کې د پروگرام د تطبیق چارې یو شمېر همکارو موسسو ته له تدارکاتي لارې سپارل شوي، چې نومونه یې په دا ډول دي:

CHA, CoAR, FGA, ADA, AKF

د کلیوالي اقتصاد د پیاوړتیا پروگرام اجرايوي رییس ښاغلي رحمت الله قریشي- د همکارو موسسو استازو ته د هېواد په هغو ولایتونو کې چې د دوی په وسیله پروگرام پلي کېږي، د توضیحاتو ترڅنګ د همکارو موسسو د استازو پوښتونه ته ځوابونه وویل.

د یادونې وړه ده چې د هېواد په ۱۱ ولایتونو کې پخپله د پروگرام د سیمه ییزو کارکوونکو له خوا د پروگرام فعالیتونه پرمخوړل کېږي او په پاتې ۲۳ ولایتونو کې د همکارو موسسو په وسیله به د کلیوالي اقتصاد د پیاوړتیا پروگرام فعالیتونه د هېوادوالو چوپړ ته وړاندې شي. چې په ځینو ولایتونو کې یې خپل کارونه پیل کړي او په یو شمېر پاتې ولایتونو کې به همکارې موسسې په لنډ وخت کې خپل کارونه پیل کړي.

د ناستې په وروستي پړاو کې د همکارو موسسو استازو ته د پروگرام د تدارکاتي چارو په اړه هم د کلیوالي اقتصاد د پیاوړتیا پروگرام د مرکزي دفتر اړوند تدارکاتي څانګې معلومات وړاندې کړل.

په دایکندي ولایت کې له ۳۳۷ څخه د زیاتو نویو سپما گروپونو جوړول

د کلیو بیارغونې او پراختیا وزارت د کلیوالي اقتصاد د پیاوړتیا پروگرام د هېواد په کچه د خپلو فعالیتونو د پیل په لړ کې، نږدې درې میاشتې مخکې خپل فعالیتونه د همکارو موسسو له لارې په دایکندي ولایت کې پیل کړل.

په دې ولایت کې پروگرام تر اوسه له ۳۳۷ څخه زیات سپما گروپونه جوړ کړي، چې په دې نږدو کې به د پور او سپما د کلیوالي اتحادیو تشکیل هم وشي.

دا پروگرام به پخپلې راتلونکې پنځه کلنه دوره کې د دایکندي دوه ولسوالۍ (نیلي او کیتی) د خپلو مرستو تر پوښنې لاندې راولي.

د دې پروگرام له لارې به په دې ولایت کې ۶۸۰ سپما گروپونه، ۶۸ شپېته د پور او سپما کلیوالي اتحادیې او ۶۸ تولیدي گروپونه جوړ شي. چې یادو بنسټونو ته به د پروگرام له خوا ۵۴,۸ ملیونه بلاعوضه مرسته هم تزریق شي.

د یادونې وړه ده چې د پروگرام په راتلونکې پنځه کلنه کاري موده کې به د دایکندي ولایت ۶۸۰۰ اوسېدونکي د پروگرام له مرستو څخه گټه پورته کړي، چې ۸۰ سلنه به یې مېرمنې وي.

له ټينگ هوډ سره د برياً پر لور...!

د شورای نظر سپما گروپ نومېده پخپل کلي کې يوځای شوم او د لمړي ځل لپاره مې په سپما گروپ کې ۲۰ افغاني اونيزه سپما پېل کړه. زموږ ناستې به په اونيز ډول کېدلې او د گروپ ټولو غړو به ۲۰ افغاني د سپما په موخه گروپ ته راوړلې، زموږ د کلي په گروپونو کې له ۱۵ نه تر ۲۰ کليوال غړيتوب لري.

کله چې په گروپ کې يوه اندازه پيسې را ټولې شوې، ما له گروپ څخه ۲۴۰۰ افغاني په پور واخيست او په دې پيسو مې په کلي کې د سبزيو يو کوچني کاروبار پېل کړ. ورځ مې تر بلې په ښه کېدو شوه او ژوند ته مې هيله پيدا شوه، له بل پلوه بوختيا مې د سر فکرونه هم لږ راکم کړل او کورني ستونزې مې يو څه په هوارېدو شوې.

د حبيب الله ټينگه اراده او کلک عظم وو، چې له همدې کوچني کاروبار څخه يې د شپږو مياشتو په تېردو سره ۲۶۰۰۰ زره افغاني پانگه راټوله کړه، کله چې د دوی په کلي کې د پور او سپما کليوالي اتحاديه جوړه شوه؛ نو له اتحاديه څخه يې هم ۲۴۰۰۰ افغاني پور ترلاسه کړ او بيا يې د ۵۰ زره افغانيو په پانگې سره د لويو موټرو لپاره د ټايرونو د پلورنځي هټی په بازار کې پرانست.

اوس مهال د حبيب الله مياشتني عايدات ۷ زره افغانيو ته رسېدلي او د نورو خلکو په څېر هغه هم خپلې ۱۶ کسيزې کورنۍ ته حلاله روزي پيدا کوي.

نوموړی د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام، د کليو بيارغونې او پراختيا وزارت او په ټوله کې له دولت څخه له دې امله خوښ دی او مننه کوي، چې د هېواد په کچه داسې پروگرامونه کليوالو ته برابرې؛ ترڅو د هغوی په ژوند کې مثبت بدلون راشي.

د کليو بيارغونې او پراختيا وزارت د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا ملي پروگرام د حبيب الله په څېر د ډېرو بې زوله کورنيو د نفقې گټه وسيله گرځېدلې ده.

د سوېل ختيځ زون، په خوست ولايت کې د کليو بيارغونې او پراختيا وزارت د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا ملي پروگرام (WEERDP) تر چتر لاندې، د دې ولايت مرکز اړوند د ځدراڼو کلي اوسيدونکی ۲۴ کلن حبيب الله يو له هغو کسانو څخه دی؛ چې د خپل کلي له سپما گروپ او کليوالي اتحاديي څخه يې د قرض حسنه په اخيستو سره خپل شخصي کاروبار پېل کړی دی.

يو وخت داسې هم وو چې حبيب الله کاروبار نه درلوده او له بې روزگاری به تل ځورېده، ځکه چې له يوې خوا په کور ناسته او له بلې خوا د کور لگښتونو، د ماشومانو د ژوند خراب حالت او ناروغيو به له ژوند څخه ناهيلې کړي. آن دا چې له هر شي څخه بې زاره وو او ژوند ورته کوم ارزښت نه درلود. حبيب وايي: په زهن کې مې ډېر کاروباری فکرونه راتلل، چې دا کار به وکړم او دا کار به وکړم؛ لېکن چې کله به مې خپل اقتصادي حالت ته پام شو نو بيا به مې هر څه په اوبو لاهو شول او له خوب څخه به راويښ شوم. تر هغې چې زموږ کلي ته د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام له راتگ څخه خبر شوم.

زموږ په کلي کې د پروگرام له تعارفي پړاو نه وروسته چې کله خلکو ته پروگرام تشریح شو او سپما گروپونه جوړ شول، زه هم له يو گروپ سره چې

د مالیاتو د ورکړې اوونۍ نمانځغونډې په ویاړ جوړ شوي نندارتون کې د کلیو بیارغونې او پراختیا وزارت د کلیوالي اقتصاد د پیاوړتیا پروگرام د ګټه اخیستونکو ګډون

کلیوالي اقتصاد د پیاوړتیا پروگرام یو شمېر بنځینه متشبثینو هم خپل لاسي تولیدات او خوراکي توکي نندارې او پلورنې ته وړاندې کړل.

د کلیو بیارغونې او پراختیا وزارت محترم وزیر پوهندوی مجیب الرحمن کریمي له مالیې وزارت څخه د دې نندارتون د جوړولو په مناسبت د مننې ترڅنګ وویل: «افغانستان د یو داسې هېواد په توګه چې د ودې په حال کې دی، له بل هر وخت څخه د مالیاتو د منظمې ورکړې سیستم ته اړتیا لري، د مالیاتو د ورکړې اوونۍ نمانځل او د داسې نندارتونونو جوړول په دې لار کې د دې سترې موخې په ترلاسه کولو کې ډېر ګټور دي.»

د مالیې وزارت سرپرست وزیر ښاغلی محمد همایون قیومی، د کرنې او بو لګولو او مالدارۍ وزیر ښاغلی نصیر احمد دراني، د سوداګرۍ او صنایعو خونو مرستیال محمد یونس مومند او د صنایعو او معادن خونې رییس شېر باز کمین زاده هم په دې مراسمو کې حضور درلود، چې د مالیاتو د ورکړې د منظم سیستم په ګټورتیا یې د غونډې برخوالو ته ویناوې وکړلې او د هېواد په اقتصادي وده کې یې د مالیاتو ورکړه اغیزمنه یاده کړله.

د مالیې وزارت په دې موخه چې د مالیاتو د ورکړې قانون په افغانستان کې حاکم او د هېوادوالو ترمنځه کلتور وګرځي، د هېواد په کچه د خصوصي سکتورونو د تولیداتو او محصولاتو لپاره درې ورځنۍ نندارتون د کابل په بادام باغ کې جوړ کړ. په دې نندارتون کې چې د مالیاتو د ورکړې اوونۍ تر نامه لاندې د مالیې وزارت په کوربه توب جوړ شوی و، د کلیو بیارغونې او پراختیا وزارت د

نړیوال بانک د کلیو بیارغونې او پراختیا وزارت له وزیر سره د کلیوالي اقتصاد د پیاوړتیا پروگرام په اړه لیدنه ترسره کړه

لاسته راوړنو، ننگونو او په راتلونکې پلانونو بحث ترسره شو. د نړیوال بانک استازيو تر دې دمه د پروگرام د ښه تطبیق او لاسته راوړنو تر څنګ یاد پروگرام د کلیوالي مېرمنو په ژوند کې خورا مثبت یاد کړ او په دې برخه کې یې د وزارت له رهبرۍ مننه وکړه. د کلیو بیارغونې او پراختیا وزیر پوهندوی مجیب الرحمن د نړیوال بانک له مرستو او د یاد پروگرام د کړنو او فعالیتونو څخه د څار په خاطر د مننې تر څنګ د نړیوال بانک هر اړخیزه همکاري د دې وزارت له اړینو شاخصونو څخه یاد کړل او د ورته همکاري پر غوښتنه یې تاکید وکړ.

د کلیوالي اقتصاد د پیاوړتیا پروگرام چې مالي ملاتړ یې د نړیوال بانک له لوري ترسره کېږي، یواځینی موخه یې په ټاکل شویو کلیو کې د کلیوالي مېرمنو د اقتصادي او ټولنیز ژوند پیاوړي کول دی، چې له تېر یو نیم کال راهیسې د کلیو بیارغونې او پراختیا وزارت له لوري په مستقیم ډول د پلي کېدو په حال کې دی، چې په وروستیو کې یې خپل فعالیت د همکارو موسسو له طریقه په پاتې ولایتونو کې هم پیل کړ.

د کلیو بیارغونې او پراختیا وزارت د کلیوالي اقتصاد د پیاوړتیا پروگرام لپاره د نړیوال بانک استازيو د کلیو بیارغونې او پراختیا وزارت له وزیر سره د دې پروگرام د فعالیتونو په اړه لیدنه ترسره کړه.

په دې لیدنه کې چې د کلیو بیارغونې او وزارت مالي او اداري معین معراج الدین شمس او د کلیوالي اقتصاد د پیاوړتیا پروگرام اجرايوي رییس رحمت الله قریشي هم شتون درلود، د پروگرام په تېرو شپږو میاشتو کې

پروگرام گټه اخيستونکو ته ۱۵ نندارتونونه جوړ شول، چې په دې نندارتونونو کې نږدې ۷۵۰ کليوالو متشيشينو (مېرمنو) وکولای شول، چې خپل توليدات نندارې او پلورنې ته وړاندې کړي. د دې ترڅنگ يې د کرنې اوبو لگولو او مالدارۍ وزارت د باغدارۍ او مالدارۍ له ملي پروژې سره هوکړه ليک لاسليک کړ، چې د پروگرام د ۱۱۵ گروپونو غړو ته په بلخ او د ۳۱ گروپونو غړو ته په هرات ولايت کې د باغدارۍ په اړوندو برخو کې تخنيکي روزنې ورکړي. په همدې ترتيب د AWCCI يا د افغانستان د بنځينه سوداگريز او صنايع خونې د پروگرام ۱۰۰ بنځينه متشيشينو ته له دې ادارې سره د تشبثاتو د ثبت او راجستر په اړه روزنيز ورکشاپ ورکړی، چې په څه ډول کولای شي خپل تشبث له يادې ادارې سره ثبت او د جواز سند ترلاسه کړي.

د تېر کال په جريان کې د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام د څارنې او ارزونې څانگې په مختلفو برخو کې په ټوليز ډول د ۹،۴۵۳ په شمېر کې د سپما گروپونو، توليدي گروپونو، د پور او سپما د کليوالي اتحاديو څارنه او ارزونه د هېواد په (۷) زونونو کې ترسره کړه، چې د څارنې او ارزونې په ترڅ کې د پروگرام د گټه اخيستونکو د ۴،۳۱۰ ستونزې په نښه او د ۳،۶۳۴ ستونزو د حل په موخه يې د زون په کچه او په مرکز کې له اړوندو څانگو سره همغږي ترسره شوې. کومې ستونزې چې د تېر ۲۰۱۹ کال د ډسمبر تر پايه د پروگرام د څارنې او ارزونې د څانگې له خوا په نښه او حل شوې، ۸۴٪ جوړوي او دا پخپله د څارنې او ارزونې د څانگې بريا په گوته کوې. چې په گړندې او لږ وخت کې يې يادې ستونزې د پروگرام له اړوندو څانگو سره همغږي او له هغوی څخه يې د حل په موخه د اقدام غوښتنه کړې او بيا د حل ټوله پروسه د پروگرام د لاسنه تطبيق په موخه څارلې ده.

گروپونو او اتحايو څخه د همدې ۲۰۱۹ کال په جريان کې نږدې ۱۸،۲۱۱ پورونه اجرا شوي، چې ۱۵،۴۲۷ پورونه يعنې ۸۵ سلنه يې د بنځينه سپماگروپونو له خوا د کاروبارونو د پېل او پياوړتيا لپاره ورکړل شوي.

د ۲۰۱۹ کال د سپتمبر په مياشت کې د کليو بيارغونې او پراختيا وزارت له افغانستان بانک سره يوه توافقنامه (MoU) لاسليک کړه، چې له مخې يې د افغانستان بانک د مالي سواد په اړه د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام ماستر تيرنرانو ته روزنيز ورکشاپونه وړاندې کړي او د کليو بيارغونې او پراختيا له وزارت سره يې د سوداگريزو بانکونو له لارې د مقطعي پانگې د ليرد په برخه کې مرسته پېل کړه. له دې سره هم مهاله يې د پروگرام گټه اخيستونکو ته د لاروښانتي او حساب ورکولو په موخه په نوي کابل او پښتني سوداگريز بانکونو کې د بانکي حسابونو د پرانستې په موضوعات تفصيلات ورکړل او خپلې اسانتياوې يې وړاندې کړې، ترڅو په هوسا ډول د ټولنې په کچه سپماگروپونو، د پور او سپما کليوالي اتحاديو ته بلاعوضه مقطعي پانگه وليرل شي. د دې په نتيجه کې د پروگرام مالي سرچينو ته لاس رسيو څانگه په ۳۱ ډسمبر وکولای شول، چې د هېواد په ۶ زونونو کې د پور او سپما نږدې ۱۳۵ کليوالي اتحاديو ته په دوه سوداگريزو بانکو کې حسابونه پرانيږي، چې ۹۰ حسابون په نوي کابل بانک او پاتې ۴۵ بانکي حسابونه يې په پښتني سوداگريز بانک کې پرانستل شول. د اوس لپاره پورته ياد شمېر اتحاديو ته ځکه بانکي حسابونه پرانستل شول چې د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام معيارونه يې بشپړ کړي او د دې پروگرام د MIS يا د معلوماتو د مدیریت په سيستم کې ثبت او راجستر دي.

همدا راز په تېر ۲۰۱۹ کال کې د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام د پلازمېنې کابل او ولايتونو په کچه د

د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام په پرله پسې توگه د اقتصادي پياوړتيا په برخه کې د ټولنې په تحرک او خوځښت تمرکز لري او د دې موخې د ترلاسه کولو لپاره په کليوالي کچه د ځان بساينې لپاره سپماگروپونه (Self Help Groups-SHGs) جوړوي، د کليوالو د وړتياو لوړولو په موخه بيلا بيل روزنيز پروگرامونه په لار اچوي او په دې برخه کې يې له تېر يو کال راهيسې د هېواد د ۱۲ ولايتونو د ۳۹ ولسواليو په ۹۵۰ کليو کې د ټولنيزو بنسټونو په توگه د پور او سپما د کليوالي اتحاديو دوامداره ملاتړ کړی دی. د ۲۰۱۹ زکال په فعاليتونو کې د نويو ۹،۰۱۸ سپماگروپونو جوړول چې ۸۵٪ يې مېرمنې تشکيلوي شامل دي، چې له پخوانيو سپما گروپونو سره يې شمېر ۱۰،۰۳۹ ته رسېږي. همدا راز ۲۰۲ بنځينه سپماگروپونو ته يې د پور او سپما په کليوالي اتحاديو سره ارتقاء ورکړی او دا گروپونه يې په اتحاديو کې منظم کړي. په همدې کال يې د سپماگروپونو ۳۷،۴۲۴ غړو ته روزنيز ورکشاپونه وړاندې کړي، چې ۲۸،۷۵۲ يې کليوالي مېرمنې تشکيلوي. سربېره پر دې د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام په دوامداره توگه له ۱۵ زرو څخه د زياتو سپماگروپونو له فعاليتونو څخه څارنه کړې ده.

د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا پروگرام تر چتر لاندې په جوړ شويو سپماگروپونو او د پور او سپما په کليوالي اتحاديو کې د دې کال تر پايه څه باندې ۳۲ ميلون افغانۍ سپما شوې، چې ۲۴،۹ ميلونه يې يواځې په بنځينه گروپونو کې را ټولې شوي دي. همدا راز په کاروبارونو او توليدي پروسو کې چې د سپماگروپونو له خوا پانگونه شوې، اندازه يې ۳۱،۲ ميلونه افغانيو ته رسېږي؛ چې (۲۴،۲) ميلونه افغانۍ د دې پانگونې ۷۸ سلنه يې د بنځينه گروپونو له سپماو څخه ورکړل شوې. له دې

له مور سره اړيکه:

- نيله باغ سړک، دارالامان واټ، کابل--افغانستان
- www.weerdp-mrrd.gov.af
- www.facebook.com/weerdpofficial
- @weerdpofficial
- Abdulwafi.nayebzai@mrrd.gov.af
- +93 (0) 788 911 211

